Radyoloji Birimi Çalışanlarında Dış Kaynak Kullanımı Algısının İş Doyumu ve İşe Bağlılığa Etkisi*

Hüseyin ÇARDAK**
Emine ŞENER***
Ramazan ERDEM****

ÖZET

Günümüzde hastaneler artan rekabet şartlarında varlıklarını sürdürebilmek için dış kaynak kullanımını yoğun olarak yapmaktadır. Hastanelerde dış kaynak kullanımı, önceleri temizlik hizmeti, yemek hizmetleri, güvenlik hizmetleri gibi alanlarda yapılırken son yıllarda laboratuar ve radyoloji, acil servis ve yoğun bakım hizmetlerinde de yapılmaktadır. Hastanelerde dış kaynak kullanımı üzerine çalışmalar daha önce yapılmıştır. Ancak radyoloji hizmetleri bağlamında çalışma az sayıdadır. Bu çalışmada, radyoloji hizmetlerinde dış kaynak kullanımının birim çalışanlarının iş doyumu ve işe bağlılıkları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Betimsel nitelikte bir alan araştırması olan bu çalışma 2014 yılında Muğla İlinde faaliyet gösteren kamu hastanelerinde görev yapan kadrolu ve taşeron radyoloji çalışanlarına ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Kolayda örneklem tekniği ile 86 çalışana ulaşılmıştır. Araştırmada dört bölümden oluşan bir form kullanılmıştır. Kullanılan formda; dış kaynak kullanımına ilişkin çalışan algısı, iş doyumu ve işe bağlılık düzeylerini belirlemeye yönelik ölçekler yer almaktadır. Araştırmada toplanan veriler SPSS ile frekans, yüzde, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; katılımcıların çoğunluğunun kadın, evli, kırk yaş ve üzeri, önlisans mezunu, 6–11 yıl arasında çalışmış, kadrolu olduğu tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, dış kaynak kullanımı, işe bağlılık ve iş doyumu arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Dış kaynak kullanım algısının ve kullanım nedenine ilişkin bilginin iş doyumunu ve işe bağlığı etkilediği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda çalışanların dış kaynak kullanımı konusunda etkin bir eğitim sürecinden geçirilmesi durumunda iş doyumu ve işe bağlılıklarının olumlu yönde değişebileceği düşünülmektedir. İşe alım sürecinde çalışanların etkin bir uyum eğitiminden geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dış Kaynak Kullanımı, Radyoloji Hizmetleri, İş Doyumu, İşe Bağlılık*

The Effect on Job Satisfaction And Job Comitment of Radiology Department Staff's Perception of Outsourcing

ABSTRACT

Hospitals today are increasingly outsourcing in order to survive in ever more competitive conditions. While outsourcing in hospitals was initially implemented in departments such as house-keeping, catering and security services, in recent years it is also being utilised in laboratory, radiology, emergency and intensive care services. Studies have previously been undertaken on outsourcing in hospitals. However, there are few studies in relation to radiology services. This study will attempt to determine the effect on the job satisfaction and commitment of radiology department staff, one of the outsourced departments. This study, which is a descriptive field of research, was carried out by contacting employed and subcontracted staff who perform their duties at state hospitals that were operational in 2014 in the province of Muğla. For convenience, a sample of 86 staff was taken. In this research a form comprising of 4 sections was used. In the form used assessments were made to

**Bu çalışma 8. Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.*

***Fethiye Toplum Sağlığı Merkezi, hcardak48@hotmail.com*
**** Yrd.Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, eminesener@gmail.com*
***** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, raerdem@yahoo.com*

determine staff's perceptions of outsourcing on their levels of job satisfaction and commitment. Data collected in the research was analysed with SPSS† using frequency, percentage, correlation and regression analysis. The research established that most of the staff were married women aged 40 years old or above, with an associate degree and between 6 and 11 years' service. The correlation research determined a positive relationship between outsourcing, commitment and job satisfaction. The influence of perception and awareness of the reason for outsourcing on job satisfaction and commitment was ascertained. The research outcomes led to the belief that when staff underwent an effective training programme on the subject of outsourcing it could have a positive influence on their job satisfaction and commitment. The implementation of effective integration training for staff in the recruitment process is suggested.

Key Words: *Outsourcing, Radiology Services, Job Satisfaction, Job Commitment*

I. GİRİŞ

Sağlık hizmeti arzının en önemli parçası olan hastaneler gelişen teknolojiyi takip etme ve rakip hastanelere göre farklılık oluşturma yarışına girmiştir. Hastaneler stratejik yönetim unsuru olan dış kaynak kullanımı (DKK) ile rekabet piyasasında avantaj elde etmeye çalışmaktadır. Hastaneler dış kaynak kullanımı uygulamasıyla kaliteli, etkili, hızlı ve ekonomik hizmetler üretmeye çalışmaktadır.

Günümüzde hastaneler yoğun rekabet şartlarında varlıklarını sürdürebilmek için dış kaynak kullanımına yönelmektedir. Hastanelerde dış kaynak kullanımı önceleri temizlik hizmeti, yemek hizmetleri, güvenlik hizmetleri gibi alanlarda yapılırken son yıllarda laboratuar ve radyoloji, acil servis ve yoğun bakım hizmetlerinde de dış kaynaktan temin yoluna gidilmektedir.

Bu çalışmada hastanelerin görüntüleme hizmetlerinin verildiği radyoloji bölümü ele alınmıştır. Radyoloji servisinde çalışanların iş tatmini ve iş bağlılığının dış kaynak kullanımı ile ilişkisi araştırılmıştır. Dış kaynak kullanımın önemini ve çalışanlar üzerindeki etkilerini ortaya koymak, radyoloji hizmetlerinde dış kaynak kullanımına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Betimsel nitelikte bir alan araştırması olan bu çalışma 2014 yılında Muğla İlinde faaliyet gösteren kamu hastanelerinde görev yapan kadrolu ve taşeron radyoloji çalışanlarına ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Kolayda örneklem tekniği ile farklı hastanelerde çalışan toplam 86 kişiye ulaşılmıştır.

1.1. Dış Kaynak Kullanımı

En kısa tanımı daha önce örgüt bünyesinde üretilmekte olan bir mal veya hizmetin dış kaynaktan temin edilmesidir. İngilizcesi *outsourcing* olarak ifade edilmektedir. "Türkçe karşılığı olarak dış kaynaklardan yararlanmak, dış kaynak kullanımı, dış kaynaklama, dışsal tedarik, işi dışarıya vermek terimleri kullanılmaktadır (Ofluoğlu, Doğan 2009). Dış kaynak kullanımı; 1980'lere kadar taşeron kullanma ya da fason iş yaptırma olarak, günümüzde ise dışarıya iş verme, dışarıdan temin veya dış kaynaklardan yararlanma olarak dilimize çevrilmektedir. İşletmelerin esas itibariyle planlama, koordinasyon ve kontrol işlevlerini kendilerinin yerine getirmesidir. Diğer işletmecilik faaliyetlerinde ise tedarikçi işletmelere iş vermesidir (Güçlü 2013).

Dış kaynak kullanımı işletmelerin kendi işine rekabet avantajı sağlayan faaliyetlere odaklanmasına, kendi uzmanlık alanına girmeyen faaliyetleri ise organizasyon dışındaki bu konuda uzmanlaşmış işletmeler arcılığı ile kaliteli ve ekonomik bir şekilde yapmaya imkân sağlayan bir strateji olarak tanımlanmaktadır (Karakaş 2012).

---

†*SPSS – Statistical Package for the Social Sciences, an IBM software package for statistical analysis*

Dış kaynak kullanımının farklı yazarlar tarafından çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımların ortak yönleri şunlardır (Ofluoğlu, Doğan 2009).

- Maliyetlerin düşürtülmesi,
- Temel yeteneklere odaklanmak,
- İşletme dışı bir firma ile ortak çalışmak,
- Kontrata bağlı çalışma,
- Temel yeteneğin dışındaki faaliyetlerin devredilmesi,
- Esneklik sağlama,
- Uzmanlık gerektiren işlerin dışarıdan alınması,

Dış kaynak kullanımının günümüzde popüler bir yönetim düşüncesi olmasının temelinde ise, 1990'lı yılların basında Amerikan ekonomisinde başlayan ve diğer ülkelere de yayılan ekonomik durgunluk ve aşırı rekabetçi iş çevresi ortamı yatmaktadır. Günümüzde o kadar yaygınlaşmıştır ki, kuruluş amacı sadece outsourcing fonksiyonu görmek olan işletmeler kurulmuştur (Karahan 2009).

Dış kaynak kullanımının taşeron kullanmaktan ve fason üretim ilişkilerinden daha farklı ve daha derin bir takım özellikleri içermektedir. Aşağıda sayılan tüm özellikleri aynı anda taşıması mümkün değildir. Literatür taramaları ve uygulamalar üzerine yapılan gözlemlerde dış kaynaklardan yararlanma genel olarak şu özellikleri taşımaktadır. Bunlar (Güçlü 2013):

- Uzun vadeli bir ilişkidir,
- Karşılıklı güvene dayanır,
- Stratejik ortaklık anlayışı hâkimdir,
- Kazan-Kazan prensibi esastır,

Derinlik ve genişlik boyutu vardır. Dış kaynak kullanım sözleşmeleri basit bir satın alma sözleşmesi gibi değerlendirilmemelidir. Dış kaynak kullanımı işletmeler açısından bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu riskli durumlar şunlardır (Güçlü 2013):

- Esnekliğin kaybedilmesi,
- Tedarikçi işletme üzerindeki kontrolün kaybedilmesi,
- Tedarikçi seçiminde hata yapılması,
- İşletmenin yeteneklerini kaybetmesi,
- Personel üzerinde olumsuz etkilerin ortaya çıkması,
- Çapraz fonksiyon becerilerinin yitirilmesi,
- Kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar,
- Personel üzerindeki kontrolün kaybedilmesi,
- Kısa vadeli ekonomik amaçlara odaklanma,
- Tedarikçi işletmeye bağımlı kalınması,
- İşletmenin içinin boşaltılması,
- Tedarikçi işletme ile yapılan sözleşmenin yeterli kontrol sağlayacağını düşünme,
- Bilgi güvenliğini sağlayamama,
- İnovasyon eğiliminin azalması,
- Tedarikçilerin pazara girmesi, olarak belirtilmektedir.

1.2. Radyoloji Hizmetlerinde Dış Kaynak Kullanımı

Hastaneler, sağlık sektörü içinde ikinci ve üçüncü basamak tedavi hizmetlerinin verildiği, hastaların yatırılarak teşhislerinin konulduğu ve tedavi edildiği kuruluşlardır (Sağnak 2010). Ülkemizde son yıllarda sağlık hizmetleri sektöründe önemli gelişmeler yaşanmıştır. Sayısı hızla artan özel hastaneler nedeniyle rekabet artmaktadır. Yapılan yasal düzenlemeler

sonucunda hastaların özel sağlık kuruluşlarından ve kamuya ait diğer sağlık kurumlarından sağlık hizmeti almalarının yolu açılmıştır (Karasioğlu, Çam 2008). Hastalar sevk gerekmeksizin istediği hastaneye müracaat edebilmektedir.

Yiğit (2004) tarafından yapılan tanıma göre hastanelerin amacı şöyledir: "Etkili ve verimli sağlık hizmeti üretilmesi yoluyla toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesini sağlamak, hastalık için başvuran hastayı tekrar sağlığına kavuşturmak için hasta ve yaralıya tedavi edici hizmetler sunmak, hasta beklentilerini ve mutluluğunu sağlamaktır" olarak tanımlanmıştır. Hastaneler bu amaçlarını gerçekleştirirken en iyi şekilde ve minimum maliyetle yapılmasını sağlamaktadır.

Dış kaynak kullanımı temel yetenek kavramı ile ilişkilidir. Temel yetenek, hastanenin vizyonunu gerçekleştirmesinde temel rol oynayan ve rakipleri tarafından kolay taklit edilemeyen bilgi, beceri ve yeteneklerdir (Güçlü 2013). Hastaneler temel yetenekleri dışında gördükleri faaliyetlerini dış kaynak kullanımı yoluyla sağlamaya yönelmektedir. DKK ile kendi öz yeteneklerinin daha etkin kullanımını kolaylaştıran yeni teknoloji ve yeni bilgilere hızlı ulaşım sağlanmaktadır. Hastaneler için temel yetenek tıbbi tanı ve tedavi hizmetleridir.

Radyoloji, 1895 yılında Wilhelm Conrad Roentgen tarafından x ışınlarının bulunması ile gündeme gelmiştir. Diğer tıp disiplinlerine göre nispeten yeni sayılabilecek bir bilim dalıdır. X-ışınları ya da diğer enerji türlerini kullanarak hastalık tanısı için yapılan işlemleri kapsamaktadır. Tanısal işlemlerde amaç farklı organ ya da sistemlerin görüntülerini temin ederek normal dışı değişiklikleri ortaya koymaktır (Akyar 2000).

Hastanelerde verilen görüntüleme hizmetinin maliyeti yüksektir. Hastanelerde kullanılan görüntüleme cihazlarının maliyetinin son derece yüksek olması nedeniyle ve kiralamanın daha az riskli olması, esneklik sağlaması, yatırım başlangıcında % 100'e yakın finansman sağlama, borçlanmanın getirdiği sınırlamalardan kurtulma, dış kaynaktan temin edilen cihazın kullanım süresine veya işlem başına ücret ödenmesi, cihazın seçiminin sağlanması avantajlarından dolayı hastaneler cihazı edinmek yerine dış kaynağa yönelmektedir. Hastane işletmelerinde değişik şekillerde dış kaynak kullanımı bulunmaktadır (Yiğit 2004). Dış kaynak kullanım tipleri, Dışarıya iş verme, fonksiyonel kaynak sağlama, dikey kaynak sağlama, bütünleşik dış kaynak sağlama ve stratejik kaynak sağlama olarak beş farklı şekilde sınıflandırılmaktadır.

Radyoloji hizmetlerinde dış kaynak kullanımın sağladığı faydaları şöyle sayılabilir (Yılmaz 2007):

- Hasta memnuniyeti artmaktadır.
- Kaynak tasarrufu ve israfı önleme,
- En düşük teklife ihale edilmesi nedeniyle maliyetler oldukça düşmektedir (Azaklı 2005).
- Yeni ihtiyaçlara daha çabuk cevap verilmesine imkân tanımaktadır.
- Büyük sermaye yatırımlarını önlemekte, maliyeti sabit ve tahmin edilebilir seviyede tutarak yıllara yaymaktadır.
- Ölçek ekonomisine imkân vermektedir.
- Maliyetlerin karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır.

Görüntüleme hizmetlerinde genellikle teknolojiye uyum ve yeni cihaz alım maliyetlerinin yüksek olmasına bağlı olarak DKK gerekliliği artmaktadır. Görüntüleme hizmetleri için DKK esnasında karşılaşılan sorunlar şöyle sıralanabilir:

- Satın alma kararı verenlerin teknik bilgilerinin yetersiz olması teknik şartname hazırlanmasını güçleştirmektedir. Bu durum tıbbi cihaz hizmet alımlarında doğru karar

verilememesine ve ihalelerde uygun rekabet koşullarından yararlanılamamasına neden olmaktadır (Topal 2010).

- Tıbbi cihazın kullanımına yeterli talebin olmamamsına bağlı verimsizlik görülebilmektedir (Topal 2010).
- Tıbbi cihazların arıza durumlarında onarımlar çok uzun sürebilmektedir. Buna bağlı olarak görüntüleme hizmeti uzun süre duraksayabilmektedir (Topal 2010).
- Dış Kaynak ihalesi aşamasında kötü niyetli, rüşvet ve yolsuzluk gibi girişimler olabilir (Yılmaz 2007).
- Tedarikçi işletmeler öncelikle karlarını düşüneceği için hastaları riske atabilir (Yılmaz 2007)

İş tatmini, çalışan ile iş yeri koşulları arasındaki uyumun bir sonucu olarak ortaya çıkan memnuniyet duygusu ve kişinin işe karşı almış olduğu pozitif bir tutum olarak tanımlanmaktadır. İş tatmininin en önemli özelliği zihinsel olmaktan ziyade duygusal bir kavram olmasıdır (İşcan, Sayın 2010).

Örgütsel bağlılık, bireylerin örgütün hedef ve değerlerini benimsemeleri, örgütün bir parçası olmak için çaba göstermelerini ve kendilerini örgütün güçlü bir üyesi gibi hissetmeleridir. Örgütsel bağlılığın üç ayrı bileşeni bulunduğu literatürde yaygın olarak benimsenmiştir. Bunlar, duygusal bağlılık, normatif bağlılık ve devam bağlılığıdır. Meyer ve Allen (1990, 1997) tarafından geliştirilen bu üç bileşenli modelin temel felsefesi, her bir bağlılık bileşeninin farklı deneyimler sonucunda geliştiği ve iş davranışları üzerine farklı etkilerde bulunduğudur (Benligiray, Sönmez 2010).

Dış kaynak kullanımı uygulamasının personel üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu literatürde yaygın olarak benimsenmektedir. Dış kaynak kullanımının personel üzerinde oluşturduğu stres, gelecek korkusu, sıkıntı, verim düşüklüğüne neden olmaktadır. Personelin moralinin bozulması, işletmeye olan bağlılığın azalması, kayıtsızlığı ve yabancılaşmayı artırmaktadır (Yiğit 2004).

II. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı radyoloji ünitesinde çalışanların dış kaynak kullanımı bilgi ve algısının iş doyumu ve işe bağlılıklarına etkisinin ortaya konulmasıdır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Muğla ili ve ilçelerindeki hastane çalışanları oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için altı hastaneden izin alınmış ve bu altı hastaneden 86 radyoloji çalışanına ulaşılmıştır. Çalışma evreni 103 çalışandan oluşmaktadır. Evrenin %83'üne ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında bir eğitim ve araştırma hastanesi, beş ilçe devlet hastanesi bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak 4 bölümden oluşan bir form kullanılmıştır. Formda, sosyo demografik özellikler, dış kaynak kullanımına ilişkin çalışan algısı, iş doyumu ve işe bağlılık düzeylerini belirlemeye yönelik ölçekler yer almaktadır. Bu çalışmada Meyer ve Allen (1991)'nin üç bileşenli bağlılık modeli temel alınmıştır. Yazarlar duygusal, devam ve normatif bağlılık olmak üzere üç farklı bağlılık bileşeni olduğunu ileri sürmektedirler. Meyer ve Allen tarafından geliştirilen ve yaygın olarak kullanılan örgütsel bağlılığın üç boyut altında

ölçüldüğü "Örgütsel Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 5'li likert tipi bir ölçektir. İş tatmini için Weiss, Davis, England ve Lofquist tarafından geliştirilen Minnesota İş Tatmin ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 5'li likert tipi bir ölçektir. Minnesota İş tatmini Ölçeği ve Meyer ve Allen'in Örgütsel Bağlılık Ölçeği geçerliği ve güvenirliği test edilmiş yaygın olarak kullanılan iki ölçektir (Çelen ve diğerleri 2013).

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada toplanan veriler, istatistik paket programı kullanılarak, yüzde, frekans, korelasyon ve regresyon analizleri yapılarak değerlendirilmiştir.

III. BULGULAR

Tablo 1'de araştırmaya katılanların demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine Göre Dağılım

Cinsiyet	**Frekans**	**Yüzde**
Kadın	45	52,3
Erkek	41	47,7
Medeni Durum		
Bekâr	24	27,9
Evli	62	72,1
Yaş		
20-29	27	31,4
30-39	28	32,6
40 ve üzeri	31	36,0
Öğrenim Durumu		
Lise	12	14,0
Ön Lisans	67	77,9
Lisans	7	8,1
Hizmet Süresi		
0-5	16	18,6
6-11	23	26,7
12-17	16	18,6
18-23	20	23,3
24-29	9	10,5
30-35	2	2,3
Mesleği		
Tıbbi Sekreter	4	4,7
Radyoloji Teknikeri/Teknisyeni	80	93,0
Hemşire	2	2,3
Çalışma Şekli		
Taşeron	16	18,6
Kadrolu	70	81,4
TOPLAM	**86**	**100**

Tablo 1'de de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların% 81,4'ü kadrolu devlet memuru iken, kalan %18,6'sı taşeron (tedarikçi işletme) çalışanı olduğu görülmektedir. Katılımcıların mesleklerine bakıldığına, %93,0'ünü Radyoloji teknisyeni veya teknikeri, %4,7'sini tıbbi sekreter, kalan %2,3'ünü ise hemşireler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan radyoloji birimi çalışanlarının demografik özellikleri incelendiğinde, katılımcıların %52,3'ünün kadınlardan oluştuğu, %72,1'i evli, %64,0'lük çoğunluğu 40 yaşın altında, %36,0'sı 40 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların öğrenim durumlarına bakıldığında ise %77,9'luk çoğunluğun ön lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların dış kaynak kullanım nedenlerine verdikleri cevaplara incelendiğinde, katılımcıların %43'ü "Dış kaynak kullanımı devlete gelir sağlamaktadır" ifadesine kesinlikle katılmıyorum demişlerdir. Katılımcıların %43'ü "Dış kaynak kullanımı ucuz iş gücü sağlamaktadır" ifadesine kesinlikle katılıyorum demişlerdir. Katılımcıların %45,3'ü "Dış kaynak kullanımı özel sektörü güçlendirmektedir" ifadesine kesinlikle katıldığını belirtmişlerdir. "Dış kaynak kullanımı radyoloji birimini daha verimli hale getirmektedir" ifadesine ise katılımcıların %33,7'si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. "Dış kaynak kullanımı yönetim açısından stratejik öneme sahiptir" ifadesine katılımcıların %41,9'u katılmıyorum cevabı vermiştir. "Hasta ve çalışan tatminini arttırmak için dış kaynak kullanılır" ifadesine katılımcıların %31,4'ü kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. "Hizmet kalitesini artırmak için dış kaynak kullanılır" ifadesine katılımcıların %30,2'si kesinlikle katılıyorum cevabı vermişlerdir. "Hızla gelişen tıbbi cihaz teknolojisini yakalamak için dış kaynaktan yararlanılır" ifadesine ankete katılanların %52,3'ü kesinlikle katılıyorum cevabı vermiştir. Bu seçenekte kadrolu çalışanların yeni cihazlar için dış kaynak kullanımına nispeten ılımlı bakmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. "Rekabet avantajı sağlamak için dış kaynak kullanılır" ifadesine ise katılımcıların %26,7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir.

Katılımcıların %59,3'ü dış kaynak kullanmak yerine yeni cihazların alınmasını istemektedir. Katılımcıların %70,9'u dış kaynak kullanımının tüm radyoloji hizmetlerine yaygınlaştırılmasına kesinlikle katılmamaktadır. Ankete katılanların %54,7'si mevcut radyoloji birimlerinde fazla personelin çalıştığı ifadesine kesinlikle katılmamaktadır. "Personel yetersizliğinden verimli çalışılamamaktadır" ifadesine katılımcıların %33,7'si kesinlikle katılmıyorum demektedir. "Dış kaynak kullanımı hizmet kalitesini artırmaktadır" ifadesine katılımcıların %31,4'ü kesinlikle katılmıyorum demektedir. "Dış kaynak kullanımı radyoloji çalışanlarının iş yükünü önemli ölçüde azaltır" ifadesine katılımcıların %37,2'si kesinlikle katılmıyorum demişlerdir. "Dış kaynaktan alınan görüntüleme hizmetlerinde çalışan personel sayısını yeterli buluyorum" ifadesine katılımcıların %54,7'si kesinlikle katılmıyorum demişlerdir. "Dış kaynak kullanımı mevcut personel rejimini etkilemez" ifadesine katılımcıların 48,8'i kesinlikle katılmıyorum demektedir. Anketin bu kısmında dış kaynak kullanımı ile ilgili ifadelerin olumsuz cevap almasında kadrolu çalışanların mesafeli duruşu nedeniyle olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 2. İş Doyumu İşe Bağlılık ve Dış Kaynak Kullanımı Arasındaki Korelasyon Analizi

	Dış Kaynak Kullanımına İlişkin Algı	Dış Kaynak Kullanımı Bilgi Düzeyi	İş Doyum Düzeyi	Örgütsel Bağlılık
Dış Kaynak Kullanımına İlişkin Algı	1,000	0,652*	0,314*	0,202**
Dış Kaynak Kullanımı Bilgi Düzeyi	0,652*	1,000	0,319	0,286
İş Doyum Düzeyi	0,314*	0,319*	1,000	0,428
Örgütsel Bağlılık	0,202	0,286*	0,428	1,000

***p<0,05; ** p<0,01**

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, iş doyumu ile dış kaynak kullanımı ve işe bağlılık arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. İş Doyumu ve Dış Kaynak Kullanımı Regresyon Analizi Sonuçları

R	R^2	Düzeltilmiş R^2	Std. Hata	Durbin-Watson
0,360	0,130	0,108	13,43	1,893

Tablo 3'te verilen regresyon analizi sonucunda R= 0,360, R^2= 0,130 bulunmuştur, iş doyumundaki %13'lik bir değişim modele dâhil edilen bağımsız değişken olan dış kaynak kullanımı algısı ile açıklanmaktadır (F=6,044, p=0,004).

Tablo 4. İşe Bağlılık ve Dış Kaynak Kullanımı Algısı Regresyon Analizi Sonuçları

R	R^2	Düzeltilmiş R^2	Std. Hata	Durbin-Watson
0,277	0,077	0,053	8,94	2,060

Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan regresyon analizi sonucunda R=0,277, R^2=0,077 bulunmuştur, işe bağlılıktaki %7'lik bir değişim modele dâhil edilen bağımsız değişken olan dış kaynak kullanımı algısı ile açıklanmaktadır (F=3,315, p=0,041).

IV. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Hastanelerin radyoloji birimlerinde teknoloji yoğun hizmet sunulmasına bağlı olarak dış kaynak kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Radyoloji hizmetlerinin kaliteli, etkin ve hızlı hizmet sunumu, hastanelerde kalite ve performans çalışmaları ile giderek önem kazanmaktadır. Müşteri memnuniyetinin sağlanması için hastane yönetimleri daha fazla dış kaynak kullanımı alternatifini kullanmaktadır.

Araştırma sonucunda; katılımcıların çoğunluğunun kadın, evli, kırk yaş ve üzeri, önlisans mezunu, 6-11 yıl arasında çalışmış, kadrolu olduğu tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, dış kaynak kullanımı, işe bağlılık ve iş doyumu arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Dış kaynak kullanım algısının ve kullanım nedenine ilişkin

bilginin iş doyumunu ve işe bağlığı etkilediği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda çalışanların dış kaynak kullanımı konusunda etkin bir bilgilendirme sürecinden geçirilmesi durumunda iş doyumu ve işe bağlılıklarının olumlu yönde değişebileceği düşünülmektedir.

Kadrolu çalışanlarda dış kaynak kullanımına karşı olumsuz bir yaklaşım görülmektedir. Bu durum iş bağlılığı ve iş tatminini de olumsuz etkilemektedir. Dış kaynak kullanımı uygulamasına gidilirken mevcut personelin detaylı bilgilendirilmesi önem kazanmaktadır. Çalışmamız sonucunda DKK konusunda bilgi sahibi kişilerin iş bağlılığı ve iş tatmininin pozitif etkilendiği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarından hareketle;

- Dış kaynak kullanımının işgörenler tarafından olumsuz olarak algılanmasını önlemek amacıyla düzenli olarak bilgilendirme ve sorun çözme toplantıları düzenlenmesi,
- Olumsuz algının önemli bir sebebi olan çalışma şartlarının düzenlenmesi ve mevcut çalışanların özlük haklarının korunması,
- Dış kaynak kullanma sürecinin iyi yönetilmesi, çalışanlarda oluşan kaygı ve belirsizlik algısının önlenmesi,
- Hastane yönetimin bağlılığı ve iş doyumunu etkileyen faktörleri dikkate alarak hem kadrolu hem de taşeron işgörenlerin adalet algısını olumsuz etkileyecek tutumlardan sakınması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akyar S. (2000) Radyoloji Programı. **Ankara Üniversitesi, Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Yıllığı**, 1(1).

2. Benligiray S ve Sönmez H. (2010) Hekimlerin ve Hemşirelerin Performans Yönetiminde Önemli Bir Faktör: Örgütsel Bağlılık. **II. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi, Bildiriler Kitabı**, Cilt:2, Ankara.

3. Çelen Ö., Teke A. ve Cihangiroğlu N. (2013) Örgütsel Bağlılığın İş Tatmini Üzerine Etkisi: Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Eğitim Hastanesinde Bir Araştırma. **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi** 18(3):399-410.

4. Ecerkale K. (2006) Sağlık Sektöründe Dış Kaynak Kullanımı. **Journal of İstanbul Kültür University** 4(3):31-41.

5. Güçlü A. (2013) **Dış Kaynak Kullanımı ve Vergilendirilmesi**. Seçkin Yayıncılık, Ankara

6. İşcan Ö.F. ve Sayın U. (2010) Örgütsel Adalet, İş Tatmini ve Örgütsel Güven Arasındaki İlişki. **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi** 24(4):195-216.

7. Karahan A. (2009) Dış Kaynak Kullanımının Verimlilik Üzerine Etkisi (Hastane Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** 12(21):185-199.

8. Karakaş Y. E. (2012) Otel İşletmelerinde Dış Kaynak Kullanımı: Alanya'da Faaliyette Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Araştırma**. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi**, Antalya

9. Karasioğlu F. ve Çam A.V. (2008) Sağlık İşletmelerinde Maliyet Analizi: Karaman Devlet Hastanesinde Birim Muayene Maliyetlerinin Hesaplanması. **Niğde Üniversitesi, İİBF Dergisi** 1(1):15-24.

10. Meyer J.P. and Allen N.J. (1990), The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative to the Organization, **Journal of Occupational Psychology**, Vol.63, pp.1-18.

11. Meyer J.P. and Allen N.J. (1997) **Commitment in the Workplace: Theory, Research and Application**. Thousand Oaks, CA, Sage.

12. Negiz N., Oksay A. ve Akman E. (2011) İşe Bağlılık ve İşten Tatmin Açısından Cinsiyet ve Sektörel Farklılık: Kamu ve Özel Sektör Kuruluşlarında Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Isparta Örneği. **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** 2(14):2007-229.

13. Ofluoğlu G. ve Doğan Ş. (2009) İşletmelerde Dış Kaynaklardan Yararlanma Yönteminin Organizasyon Yapısı İle Çalışma İlişkilerine Etkileri. **Kamu-iş** 11(1):139-165.

14. Öztürk Y. E. ve Özata M. (2010) **Hastanelerde Dış Kaynak Kullanımı**. Eğitim Akademi Yayınları, Konya.

15. Sağnak P. (2010) Hastane Hizmetlerinde Dış Kaynak Kullanımının Hizmet Kalitesi ve Müşteri Tatmini Yaratılmasındaki Rolü ve Bir Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması; GATA Hastanesinde Bir Araştırma**. Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi**, Ankara.

16. Topal S. C. (2010) Hastane Yöneticilerinin Dış Kaynaklı Hizmet Alımlarına İlişkin Görüşleri: Bir Anket Çalışması. **İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, **Yüksek Lisans Tezi,** İstanbul.

17. Yılmaz G. (2007) Türkiye'de Hastane Hizmetlerinde Dış Kaynak Kullanımı (outsourcing) ve Hizmet Alan Yöneticiler Açısından Değerlendirilmesi. **Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi**, Trabzon.

18. Yiğit V. (2004) Dış Kaynaklardan Yararlanma ve Hastane İşletmelerinde Uygulanması. **Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi**, Ankara.